

Motion

1984/85: 1172

Nic Grönvall

Kontroll av rådgivare, m. m. (prop. 1984/85:90)

1. Regeringens proposition vilar i allt väsentligt på eko-kommissionens betänkande Kontroll av rådgivare. Regeringen har på ett hälsosamt sätt tagit hänsyn till remissbehandlingen av detta delbetänkande.

2. Regeringens proposition visar på ett avslöjande sätt på bristen på kännedom om problemets verkliga innehåll. Propositionen, liksom eko-kommissionens betänkande, är produkten av utredare utan anknytning till verkligheten.

3. Organiserad brottslighet viker icke för förekomsten av preventiv lagstiftning. Regeringens proposition om Kontroll av rådgivare kan således icke rimligen avse kontroll av sådana rådgivare som ägnar sig åt rådgivning till den organiserade brottsligheten. Följaktligen kan propositionen blott avse gränsfallsproblemen. Propositionen, liksom eko-kommissionens förslag, syftar till att avskräcka rådgivare från att söka gränsfallen i lagstiftningen.

Värdet i att söka gränsfallen i lagstiftningen ligger i den stora belöning som uppkommer om gränsen kan bestämmas så väl, att den som söker målet med säkerhet kan placera en transaktion på rätt sida om lagens gräns och därmed undgå oförmånlig beskattning.

4. Eftersom regelskrivningen i Sverige kommit att bli en regelskrivning av oklarheter och tveksamheter, behöver medborgarna råd i sökandet efter laglighetens gräns. Regeringens proposition syftar till att avskräcka kunniga personer från att ge råd till medborgarna. Detta är ett i sig allvarligt övergrepp på medborgarnas rättigheter. Det kan därvid inte tjäna som tillräckligt motiv, för att på detta sätt beta medborgaren rätten till kompetent rådgivning, att vissa rådgivare kan ha varit vårdslösa i försöken att bestämma gränsen.

5. Det är värt att understryka att föredragande statsråd i propositionen nödgas konstatera, att vare sig eko-kommissionens förslag eller statsrådets egna överväganden vilar på annat än lösa antaganden om vidden av den typ av rådgivning som kan komma att träffas av lagstiftningen. Regeringen uppoffrar således de rättssäkerhetskrav, som är rättsstatens främsta kännetecken, för att göra vinster, vars storlek inte ens kan förutses av föredragande statsråd, eftersom den frågan lämnats utan utredning. Ur denna synpunkt är den framlagda propositionen ett beklagligt exempel på de många eftergifter av rättsstatens krav som den nuvarande regeringen gjort.

Redan av dessa skäl bör propositionen om ny lagstiftning om förbud mot yrkesmässig rådgivning i vissa fall och om ändring i rättegångsbalken och

inkassolagen avslås.

6. Innan en detaljkritik av de framlagda lagstiftningsförslagen genomförs, skall fastslås att nu gällande regler innehåller straffansvar för den som med råd eller däd främjar brottslig verksamhet. Den strävan till utvidgning av ansvarsområdet som föreslås i regeringens proposition, syftar alltså till att tillskapa ett ytterligare medverkansansvar utan att grunderna för behoven av ett sådant ytterligare medverkansansvar vare sig utretts eller tillräckligt motiverats i propositionen.

7. För att ansvar skall ifrågakomma enligt den nya lagstiftningen, för den som utövar rådgivande verksamhet, skall gälla, att rådgivningen skall ske yrkesmässigt. Med detta begrepp skall förstås att rådgivningen skall ske mot betalning i icke obetydlig omfattning. Detta innebär att lagstiftaren, om regeringens proposition bifalls, ställer envar som ger råd under ansvarshot, eftersom ingen yrkesmässig rådgivare helt kan skydda sig mot möjligheten av att ett felaktigt råd lämnas. Det anges visserligen i lagtexten att grunden för straffbarhet skall vara att rådet lämnas av *grov* oaktsamhet. Kriteriet för straffbarhet i skatteärenden anges också såsom "grov". All erfarenhet av lagtolkningen inom skattestrafflagstiftningen och uppbördslagstiftningen visar att bestämningen "grov" saknar varje anknytning till ordets innehåll. Ett vart råd av ekonomisk eller juridisk natur som sedermera visar sig vara fel, kan således mycket väl leda till både förödande ansvarsbestämmelser och, framför allt, ett fullständigt ekonomiskt förödande näringsförbud. Det hjälper inte härvid att statsrådet i sina specialmotiveringar försöker att begränsa denna långtgående effekt genom olika typer av bestämmingar. Bristerna i statsrådets försök härvidlag framgår icke minst av det egendomliga uttalandet att rådgivning i form av sakkunnigutlåtande undantas från bestämmelserna. Det orimliga att hänvisa till bestämningen "grov" framgår sist, men inte minst, av det faktum, att vid bedömningen av huruvida oaktsamhet i skattefrågor är grov, man även tar hänsyn till *beloppstorleken* i den fråga som varit föremål för diskussion – alltså ett förhållande utan direkt anknytning till innebörden av det råd som kan ha lämnats. Oberoende således av rådets innehåll av intellektuell prestation kan en eventuell felbedömning anses såsom "grov" om frågan har gällt ett större belopp. Ett råd som avser 500 kr. men som är grovt oaktsamt, bedöms ofta sakna oaktsamhetskriteriet medan ett annat råd, som lämnats efter noggrann förberedelse, men som avsett 500 000 kr. och som vid slutlig prövning visat sig felaktigt anses såsom ett grovt oaktsamt råd.

8. Den föreslagna lagen blir än mer oacceptabel då bestämmingarna kring de omständigheter som skall få föranleda åläggande av yrkesförbud granskas. Liksom såvitt gäller frågan om straffansvar synes regeringen mena att bedömningen huruvida näringsförbud och straff skall utmätas, är beroende, icke av rådgivarensandel och vanliga uppträdande, utan även i vissa sammanhang huruvida hans klient är "benägen att begå brott". Frågan om ansvar och långtgående näringsförbud föreslås alltså kunna bli beroende

icke av gärningsmannens uppsåt, sinne eller vilja utan av en annan persons vandel, sinne och vilja. Vid bedömningen av huruvida någon skall anses vara förtjänt av näringsförbud skall, enligt statsrådets specialmotivering, en "riskbedömning ske". Därvid skall hänsyn tas till "t. ex. att han balanserat på gränsen mellan det lagliga och det straffbara området i tidigare sammanhang". Hur skall denna prövning ske? Skall rättegången om näringsförbud också omfatta en prövning av den misstänktes beteende i en lång rad tidigare fall? Vilken kompetens skall erbjudas domstolen för att avgöra huruvida råd lämnats i det s. k. gränsområdet tidigare eller om den misstänkte rådgivaren "balanserat på gränsen" tidigare? Dessa uttalanden torde sakna motstycke i specialmotiveringen till svensk lagstiftning.

9. Den som enligt förslaget ålagts näringsförbud, förlorar icke blott möjligheten att idka rörelse som syftar till rådgivning utan förlorar även möjligheten till anställning i vissa sammanhang. En person, som således lämnat ett felaktigt råd av oaktsamhet, skulle de facto därmed göras förlustig varje möjlighet att för en framtid försörja sig eftersom personen, om han är en utbildad konsult, vanligen saknar möjlighet att driva verksamhet inom annat än det fack till vilket han utbildat sig. Det absurda i denna ståndpunkt får sitt yttersta bevis i meningen "Förbudet inbegriper också den som har ett dominerande inflytande i t. ex. ett fåmansbolag. Denne måste nämligen antas faktiskt handha ledningen och förvaltningen av företagets angelägenheter." Härvid framgår att regeringen uppenbarligen tycks tro att advokater, revisorer eller andra rådgivare och konsulter som driver rådgivningsverksamhet i bolagsform också deltar i varje konsultation i bolaget, även om bolaget anställer ett mycket stort antal konsulter. Regeringen skriver in i detta förslag ett principalansvar av en vidd som svensk lagstiftning aldrig tidigare skådat.

10. Ytterligare ett exempel på regeringens fullständiga brist på förståelse för verksamheter av rådgivande natur kommer till synes i förslaget att med "medverkan" också skall förstås rent "sekreterarbiträde" och annan kontorsverksamhet som har anknytning till rådgivningsverksamhet. Förbudet att bedriva rådgivning skulle således jämväl kunna innebära ett förbud att bedriva "kontorsstädning".

Regeringen sätter sig över anställningstrygghetens principer genom att kallt konstatera att den som av en eller annan anledning utsatts för ett näringsförbud också därmed förverkat sin anställning.

Med hänvisning till det anförda yrkar jag

att proposition 1984/85:90 avslås av riksdagen.

Stockholm den 17 januari 1985

NIC GRÖNVALL (m)